

V Bruseli 7. júna 2019
(OR. en)

9879/19

SOC 407
EMPL 304
ECOFIN 538
EDUC 256

POZNÁMKA

Od:	Výbor pre zamestnanosť a Výbor pre sociálnu ochranu
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet:	Európsky semester: horizontálna poznámka o aspektoch politiky zamestnanosti a sociálnej politiky v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny <i>diskusia o smerovaní</i>

Delegáciám v prílohe zasielame podkladovú horizontálnu poznámku na účely diskusie o smerovaní, ktorú vypracovali Výbor pre zamestnanosť a Výbor pre sociálnu ochranu.

Balík odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2019, kľúčové posolstvá vyvožené z mnohostranného dohľadu počas obdobia rokov 2018 – 2019 a zhodnotenie 10 rokov stratégie Európa 2020

Kapitola 1: Návrhy Komisie týkajúce sa odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2019

Očakáva sa, že európske hospodárstvo bude v tomto a aj v budúcom roku naďalej rásť, aj keď pomalším tempom. Súkromné investície sa vrátili na úroveň, na ktorej boli v období pred krízou, a naďalej sa zvyšujú, hoci pomalším tempom, zatiaľ čo verejné investície zostávajú pod úrovňou, na ktorej boli v období pred krízou. Zamestnanosť dosiahla svoju najvyššiu doteraz zaznamenanú úroveň, hoci medzi krajinami existujú značné rozdiely. Celkový verejný dlh sa znížil, zostáva však výrazne nad úrovňou, na ktorej bol v období pred krízou.

Komisia uvádza, že dochádza k náprave makroekonomických nerovnováh, je však potrebné prijať ďalšie politické opatrenia. Zatiaľ čo došlo k náprave veľkých deficitov bežného účtu, vo viacerých krajinách pretrvávajú veľké prebytky bežného účtu, a to aj napriek miernym náznakom úprav.

Podľa hodnotenia Komisie sa musia členské štáty s deficitom bežného účtu alebo vysokým zahraničným dlhom naďalej usilovať o zlepšenie konkurencieschopnosti, zatiaľ čo členské štáty s veľkými prebytkami bežného účtu by mali posilniť podmienky pre rast miezd a investície.

Po ôsmich rokoch trvania semestra je vykonávanie reforiem ešte stále nerovnomerné. Komisia uvádza, že pri vykonávaní viac ako dvoch tretín odporúčaní pre jednotlivé krajiny vydaných do roku 2018 sa dosiahol aspoň „určitý pokrok“. Pokrok, ktorý sa pri vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2018 dosiahol počas jedného roka, je menší ako v predchádzajúcich rokoch. Rozhodujúci význam, pokiaľ ide o pretrvávajúce hospodárske a sociálne výzvy a riziká nepriaznivého vývoja v súvislosti s hospodárskym výhľadom, majú dôslednejšia prioritizácia a intenzívnejšie vykonávanie reforiem s cieľom posilniť odolnosť hospodárstiev EÚ, udržateľný a vyvážený rast, riešiť makroekonomické nerovnováhy a dosiahnuť udržateľnú hospodársku a sociálnu konvergenciu.

V návrhoch Komisie týkajúcich sa odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2019 sa členské štáty nabádajú, aby zvýšili potenciál rastu prostredníctvom modernizácie hospodárstiev a ďalšieho posilňovania odolnosti. Návrhmi sa opäť podporuje „účinný trojuholník“, ktorý zahŕňa i) podporu investícií, ii) uskutočňovanie účinných reforiem, ktorými sa podporuje udržateľný a inkluzívny rast, a iii) zdravé fiškálne politiky. Komisia zdôrazňuje, že je potrebná silnejšia dynamika reforiem, ako aj prioritné vykonávanie reforiem zameraných na udržateľný a inkluzívny rast. To zahŕňa zvýšenie vplyvu a rozsahu inovácie a zabezpečenie kvality a relevantnosti zručností pre trh práce. Podpora sociálneho začlenenia, ochrana a podpora investícií a zvyšovanie kvality verejných financií majú kľúčový význam pre zmiernenie vplyvu, ktorý má pomalší rast na zamestnanosť a nerovnosť. Navrhované odporúčania pre jednotlivé krajiny sa tento rok osobitne zameriavajú na uľahčenie investícií. Všetkým členským štátom sa doručil návrh odporúčania, ktoré sa týka investícií. Rada už uznala, že investície majú zásadný význam pre dosiahnutie cieľa EÚ, ktorým je nízkouhlíkové obehové hospodárstvo¹, a opätovne zdôraznila, že v snahe odstrániť prekážky brániace investovaniu, zvýšiť potenciál rastu, ďalej zlepšiť inštitucionálne a podnikateľské prostredie a posilniť administratívnu efektívnosť aj kvalitu právnych predpisov by mali získať prioritu ďalšie štrukturálne reformy².

Verejné financie a zdaňovanie: v navrhovaných odporúčaníach sa vyzýva na to, aby sa v členských štátoch s vysokou úrovňou verejného dlhu obnovili fiškálne rezervy, ako aj na zvýšenie verejných investícií v tých členských štátoch, v ktorých je dostupný fiškálny priestor a kde sa úroveň investícií považuje za nízku. Vplyv starnutia obyvateľstva predstavuje výzvy v súvislosti s udržateľnosťou a primeranosťou, čo si vyžaduje reformy dôchodkového systému a systému zdravotnej starostlivosti, ako sa navrhuje v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny pre viaceré členské štáty.

¹ Európsky semester 2019 – ročný prieskum rastu: makroekonomické a fiškálne usmernenia pre členské štáty – závery Rady ECOFIN.

² Závery Rady ECOFIN o hĺbkových preskúmaniach a vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny na rok 2018

Trh práce, vzdelávanie a sociálne politiky: Aj keď sa podmienky na trhu práce naďalej zlepšujú, stále existujú značné rozdiely medzi krajinami, regiónmi a skupinami obyvateľstva, pričom niektoré členské štáty čelia nedostatku pracovných síl, zatiaľ čo iné sú stále postihnuté vysokou mierou nezamestnanosti. Mzdy sa zvyšujú rôznym tempom, zatiaľ čo reálny vývoj miezd v eurozóne ako celku zostáva mierny. Navrhovanými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny sa podporujú ciele investície na posilnenie účinnosti aktívnych politík trhu práce. Okrem toho sa niektorým členským štátom odporúča zaoberať sa vysokým podielom pracovníkov so zmluvami na dobu určitú alebo atypickými pracovnými podmienkami, a to aj prostredníctvom podpory prechodu na pracovné miesta na dobu neurčitú. Pretrvávajú rodová nerovnosť, ktorá je často spôsobená nedostatkom cenovo dostupnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti, ako sa zdôrazňuje vo viacerých odporúčaníach.

Investovanie do ľudského kapitálu má kľúčový význam pre zvýšenie produktivity a rastu. Navrhovanými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny sa podporuje posilňovanie systémov vzdelávania a odbornej prípravy v mnohých členských štátoch, a to aj zlepšením ich relevantnosti pre trh práce, prostredníctvom podpory vzdelávania dospelých a zvýšenia kapacity odborného vzdelávania a prípravy. Je potrebné vyvinúť ďalšie úsilie na zlepšenie kvality a inkluzívnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy.

Chudoba klesá, v niektorých členských štátoch však zostáva – vrátane chudoby zamestnaných – vysoká. Okrem toho niektoré zraniteľné skupiny, ako sú napríklad deti, osoby so zdravotným postihnutím a osoby s migrantským pôvodom čelia pretrvávajúcim výzvam. Mnohé odporúčania pre jednotlivé krajiny sa navrhujú s cieľom zlepšiť rozsah, primeranosť alebo účinnosť systémov sociálnej ochrany vrátane systémov minimálneho príjmu a podporiť prístup ku kvalitným sociálnym službám. Odporúčania na zvýšenie primeranosti a udržateľnosti dôchodkových systémov, ako aj na zabezpečenie toho, aby bola udržateľná zdravotná starostlivosť kvalitná a pre všetkých prístupná a cenovo dostupná, majú v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny na rok 2019 prioritné postavenie.

Investície, politiky v oblasti konkurencieschopnosti a zlepšenie podnikateľského prostredia s cieľom dosiahnuť vyššiu produktivitu: V navrhovaných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny sa kladie dodatočný dôraz na investície, pričom zámerom je stanoviť investičné priority s vysokou makroekonomickou návratnosťou a zohľadniť regionálne a územné rozdiely. Poukazuje sa v nich aj na regulačné a štrukturálne prekážky, ktoré bránia verejným, ako aj súkromným investíciám a rozvoju potenciálu dlhodobého a inkluzívneho rastu. Komisia podporuje aj možnosť využívať fondy EÚ na podporu riešenia investičných potrieb identifikovaných v navrhovaných odporúčaniach pre jednotlivé krajiny. V súvislosti s navrhovaným silnejším politickým prepojením medzi európskym semestrom a finančnými prostriedkami EÚ na roky 2021 – 2027 má programovanie ďalších kohéznych fondov zásadný význam. Dialóg s vnútroštátnymi orgánmi sa práve začal a Komisia zdôrazňuje, že navrhovanými odporúčaniami pre jednotlivé krajiny sa poskytuje analytický rámec na informovanie o programovaní fondov EÚ.

Medzi ďalšie priority štrukturálnej reformy, ktoré načrtla Komisia, patrí posilnenie finančnej stability a zníženie objemu nesplácaných úverov, riešenie nedostatkov v ponuke bývania, riešenie odvetvovej regulácie a zníženie administratívneho zaťaženia.

Rada vyzvala členské štáty, aby využili relatívne priaznivé hospodárske prostredie na dosahovanie pokroku v štrukturálnych reformách s cieľom posilniť udržateľný a vyvážený rast, riešiť makroekonomické nerovnováhy a dosiahnuť nepretržitú hospodársku a sociálnu konvergenciu.

Kapitola 2: Kľúčové posolstvá týkajúce sa politik zamestnanosti a sociálnych politik – poznatky získané z mnohostranného dohľadu nad politickými reformami členských štátov

Keďže zamestnanosť je na historicky vysokej úrovni a v súčasnosti – hoci pomalším tempom – naďalej rastie, je čoraz dôležitejšie, aby pracovné miesta boli kvalitné, spravodlivo odmeňované a založené na záväzných a prispôsobiteľných zmluvách. Je to nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby z prínosov plynúcich z hospodárskeho rastu malo prospech väčšie množstvo ľudí: na nikoho by sa nemalo zabúdať. Oslovovaním skupín, ktorých schopnosť podávať výkon je podpriemerná, a tých, ktorí najviac potrebujú pomoc, a zameriavaním sa na nepretržité investície do vzdelávania a zručností by sa umožnil ďalší pokrok smerom k vyššej účasti ľudí na trhu práce a zapojeniu v spoločnosti a poskytla by sa príležitosť prispôbiť sa meniacemu sa svetu práce a zároveň by sa podporila konkurencieschopnosť našich hospodárstiev.

Hoci chudoba a sociálne vylúčenie majú celkovo jasnú klesajúcu tendenciu, v mnohých členských štátoch, regiónoch a skupinách naďalej pretrvávajú a zvyčajne sa prenášajú z generácie na generáciu. Pracovné trhy a spoločnosti sa rýchlo vyvíjajú, pričom globalizácia, digitálna revolúcia a meniace sa pracovné modely a environmentálny, spoločenský a demografický vývoj prinášajú nové príležitosti, ako aj nové výzvy. Tieto výzvy, ako napr. nerovnosť, dlhodobá nezamestnanosť a nezamestnanosť mladých ľudí, ako aj zabezpečenie spravodlivosti medzi generáciami, sú často v členských štátoch podobné, aj keď v rôznej miere.

V tejto súvislosti by sociálna ochrana, sociálne začlenenie, ako aj udržateľnosť mali zostať hlavnými zásadami pri navrhovaní politik vo všetkých relevantných oblastiach. Prístup k sociálnej ochrane a sociálnym službám by mal byť právom, ktoré je dostupné všetkým, a zároveň by sa mali pre tých, ktorí sú schopní pracovať, zachovať stimuly na prácu. Primerané a udržateľné dôchodkové systémy, inkluzívne kvalitné vzdelávanie, ako aj investície do systémov starostlivosti o deti, systémov zdravotnej a dlhodobej starostlivosti, ktorými sa zaručuje včasný prístup k vysokokvalitnej a cenovo dostupnej starostlivosti, sú potrebné na zabezpečenie dobrých životných podmienok všetkých Európanov a na riešenie demografického tlaku.

Mnohostranný dohľad, ktorý pozostáva z partnerského preskúmania aktuálneho stavu vykonávania reforiem v členských štátoch v rámci poradných výborov EPSCO, patrí v kontexte procesu európskeho semestra k hlavným úlohám Výboru pre zamestnanosť a Výboru pre sociálnu ochranu. Mnohostranný dohľad zohráva v rámci európskeho semestra zásadnú úlohu a zabezpečuje, aby sa vedomostná základňa a politický konsenzus dosiahnuté v Rade, ktoré sa týkajú prepojených výziev, použili pri posudzovaní reforiem členských štátov a ich podpore.

V rámci cyklu mnohostranného dohľadu na roky 2018 – 2019 výbory dospeli k záveru, že členské štáty pokračujú v reformnom úsilí ale že medzi jednotlivými členskými štátmi a jednotlivými oblasťami politiky sa dosiahol rozdielny pokrok v plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny za rok 2018. So zreteľom na súčasný hospodársky výhľad výbory zdôrazňujú, že je naliehavo potrebné, aby členské štáty obnovili a zrýchlili svoje reformné úsilie s cieľom posilniť sociálnu konvergenciu a zvýšiť hospodársku odolnosť. Vzájomné učenie, ktoré podporuje výmenu najlepších postupov medzi členskými štátmi, by sa malo podporovať v čo najväčšom rozsahu.

Európsky pilier sociálnych práv by v tomto rámci mal fungovať ako kompas pre širšie úsilie v rámci európskeho semestra s cieľom vytvoriť inkluzívnejší a udržateľnejší model rastu tým, že sa zvýši konkurencieschopnosť Európy a že sa z nej spraví lepšie miesto na investovanie, tvorbu pracovných miest a podporu sociálnej súdržnosti, pričom sa budú rešpektovať právomoci jednotlivých štátov. Hospodársky a sociálny pokrok je vzájomne prepojený. Holistický prístup, ktorý sa uplatňuje v rámci európskeho semestra, by mal preto naďalej usmerňovať úsilie o posudzovanie a podporu reforiem členských štátov, ako aj zloženia a kvality ich širšieho kombinácie politických nástrojov.

Kapitola 3: Pokrok pri dosahovaní cieľov stratégie Európa 2020

V stratégii Európa 2020, ktorá sa začala vykonávať takmer pred 10 rokmi, sa zdôrazňuje inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast ako spôsob posilnenia hospodárstva EÚ, tvorby pracovných miest a podpory sociálnej súdržnosti, ako aj prípravy na výzvy v budúcich desaťročiach. Hlavné ciele sa týkajú piatich oblastí: zamestnanosť, výskum a vývoj, boj proti zmene klímy a energetika, vzdelávanie, chudoba a sociálne vylúčenie. Počas meniacich sa hospodárskych podmienok v tomto desaťročí bol úspech stratégie Európa 2020 pri dosahovaní týchto cieľov rôzny.

Od roku 2008 sa dosiahol významný pokrok v oblasti **boja proti zmene klímy a v oblasti energetiky**, ale ešte je potrebné vykonať oveľa viac: cieľ zníženia emisií skleníkových plynov o 20 % v porovnaní s úrovňou z roku 1990 sa dosiahol, pričom v budúcnosti sa už črtá ambicióznejší cieľ. Nepretržite sa blížime k dosiahnutiu 20 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov, a ak bude súčasný trend pokračovať, v roku 2020 sa tento cieľ dosiahne. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej spotrebe energie bol v roku 2017³ 17,0 %, pričom od roku 2008 sa zvyšoval v priemere o 5,5 % ročne. Podobný pokrok sa dosiahol v súvislosti s cieľom zvýšiť energetickú efektívnosť o 20 %, ktorý by sa pri zachovaní súčasných trendov mal dosiahnuť v roku 2020.

³ Najnovšie dostupné údaje Eurostatu sa vzťahujú na rok 2017.

Pozitívny vývoj sa prejavuje aj v oblasti **vzdelávania**. Podľa najnovších údajov bol v roku 2018 prekročený⁴ cieľ spočívajúci v tom, aby 40 % obyvateľov vo veku 30 – 34 rokov malo vysokoškolské vzdelanie, hoci niektoré členské štáty ešte stále nedosiahli svoje vnútroštátne ciele. Podiel osôb vo veku 18 – 24 rokov, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, od roku 2010 stabilne klesá a je len približne polovicu percentuálneho bodu nad cieľom vo výške 10 %⁵. Zdá sa však, že tento pozitívny trend sa v posledných niekoľkých rokoch zastavil a na dosiahnutie cieľa bude potrebné ďalšie politické úsilie.

Vďaka narastajúcej účasti na trhu práce a hospodárskemu oživeniu v posledných rokoch, ktoré vytvorilo veľký počet pracovných miest, môže byť cieľ 75 % **miery zamestnanosti** na dosah, ak bude pokračovať pozitívny trend viditeľný od druhej polovice roku 2013⁶. Viacero členských štátov už tento cieľ dokonca prekročilo. Zvyšovanie účasti na trhu práce naďalej poháňajú starší pracovníci a ženy. Za týmto pozitívnym vývojom sa však schovávajú nízke miery zamestnanosti v niektorých členských štátoch a medzi niektorými skupinami obyvateľstva, čo zvýrazňuje príležitosť na zintenzívnenie reforiem zameraných na lepšie fungovanie trhov práce.

So zreteľom na zlepšujúcu sa hospodársku výkonnosť a rast zamestnanosti dochádza v sociálnej situácii k jasnému pokroku. Výzvy však pretrvávajú v súvislosti s cieľom pomôcť 20 miliónom ľudí vymaniť sa z rizika **chudoby a sociálneho vylúčenia**. Počet ľudí vystavených riziku sa v prvých rokoch stratégie zvýšil, najmä v období krízy, následne po roku 2012 nastal pomalý pokles. Od roku 2016 sa začal prejavovať výraznejší pokrok, pričom sa za jediný rok podarilo vymaniť z chudoby viac než 5 miliónov ľudí. Napriek tomu však bol počet ľudí ohrozených chudobou na konci roka 2017 nižší ako v roku 2008 len o 4,2 milióna. Podobne ako pri dosahovaní cieľa v oblasti zamestnanosti závisí konečný výsledok v tejto oblasti od celkovej hospodárskej vyhladky.

Napokon, v oblasti výskumu a vývoja Európa naďalej investuje príliš málo. Pokrok pri dosahovaní **investičného** cieľa v oblasti **výskumu a vývoja** je v priemere pozitívny, ale oveľa pomalší, ako sme dúfali. Keďže najnovšie číselné údaje uvádzajú mieru investícií do výskumu a vývoja mierne nad 2 % HDP, medzera k cieľu vo výške 3 % je naďalej značná a do roku 2020 sa neodstráni.

⁴ V roku 2018 dosiahlo cieľové obyvateľstvo vo veku 30 – 34 rokov, ktoré malo vysokoškolské vzdelanie, 40,7 %.

⁵ Podiel osôb vo veku 18 – 24 rokov, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, bol v roku 2018 na úrovni 10,6 %.

⁶ Miera zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) dosiahla v roku 2018 úroveň 73,2 %. Očakáva sa, že vzhľadom na zhoršujúci sa hospodársky výhľad bude rast zamestnanosti pokračovať pomalším tempom.

Príloha: Grafy znázorňujúce plnenie odporúčaní pre jednotlivé krajiny⁷ a realizáciu stratégie Európa 2020⁸

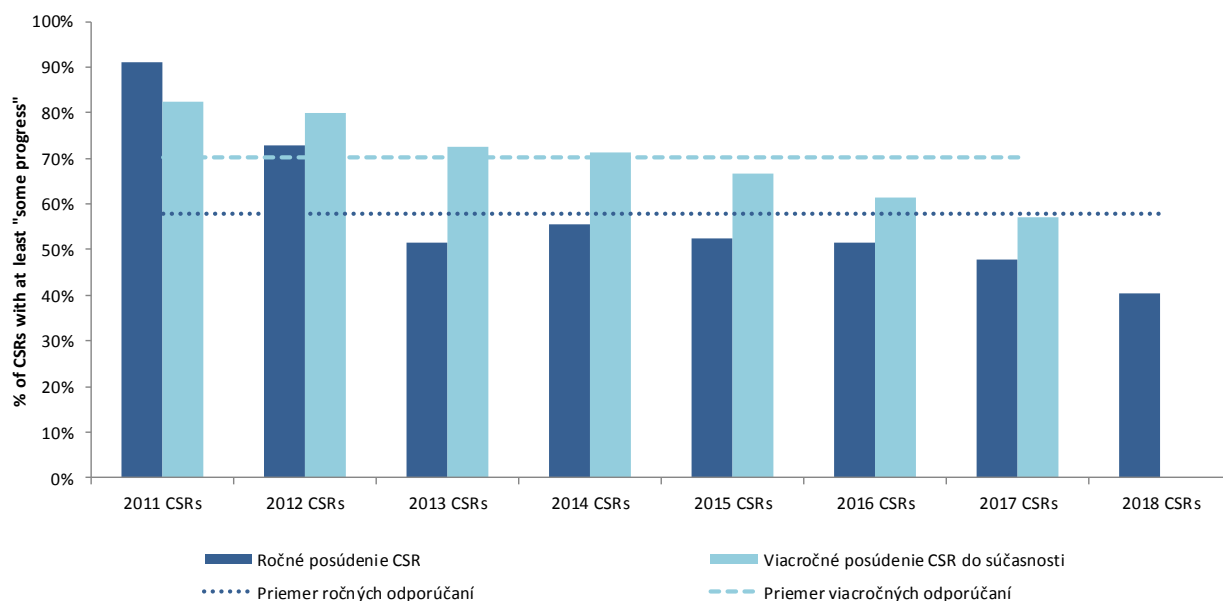
Obrázok č. 1: Hodnotenie súčasnej miery plnenia odporúčaní pre jednotlivé krajiny vydaných v období 2011 – 2018 vypracované Európskou komisiou

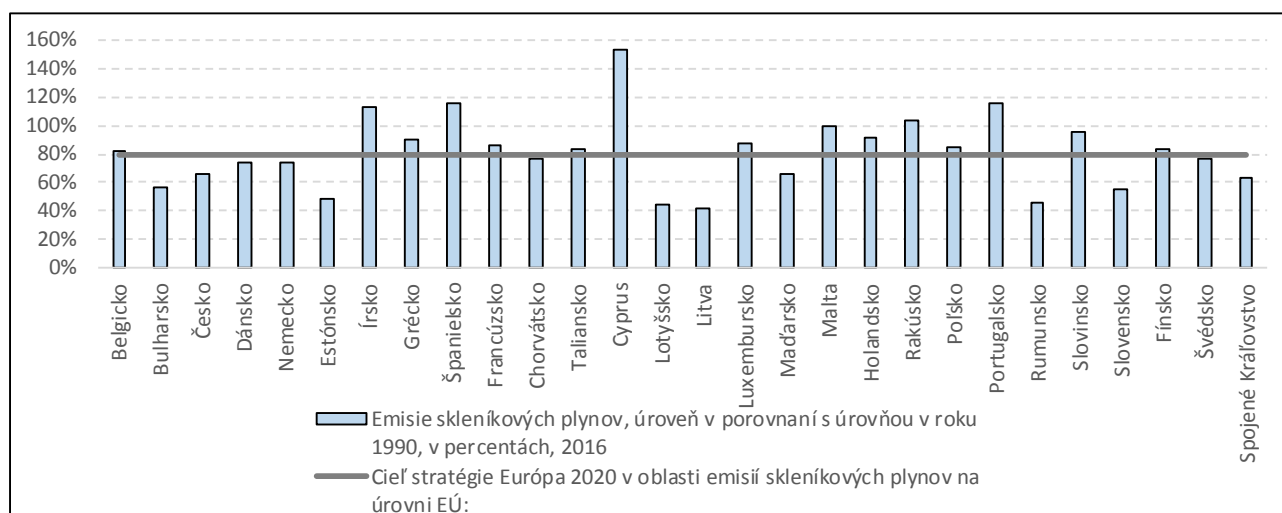
⁷ Zdroj: Európska komisia, COM(2019) 500 final, 2019. Zastrešujúce oznámenie – európsky semester 2019: odporúčania pre jednotlivé krajiny.

⁸ Zdroj: Ukazovatele Eurostatu na podporu stratégie Európa 2020 (2019)

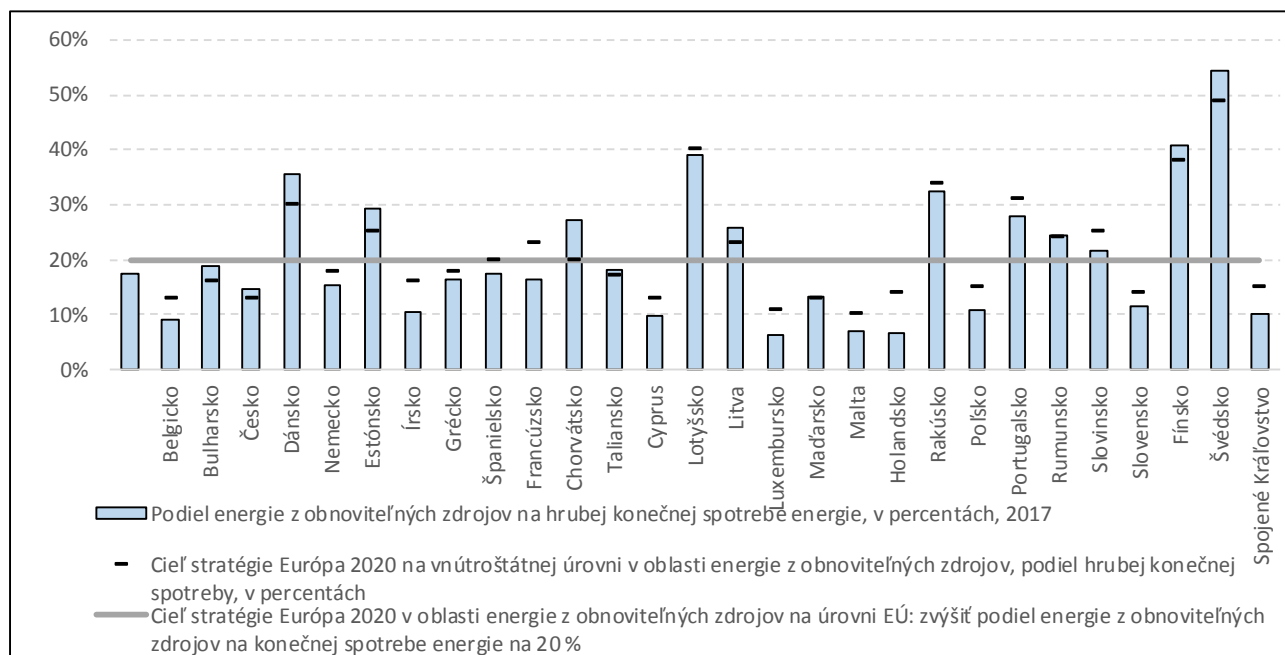
Obrázok č. 2: Hodnotenie plnenia odporúčaní pre jednotlivé krajiny vypracované Európskou komisiou: pravidelné ročné hodnotenie od roku 2011 v porovnaní so súčasnou mierou plnenia

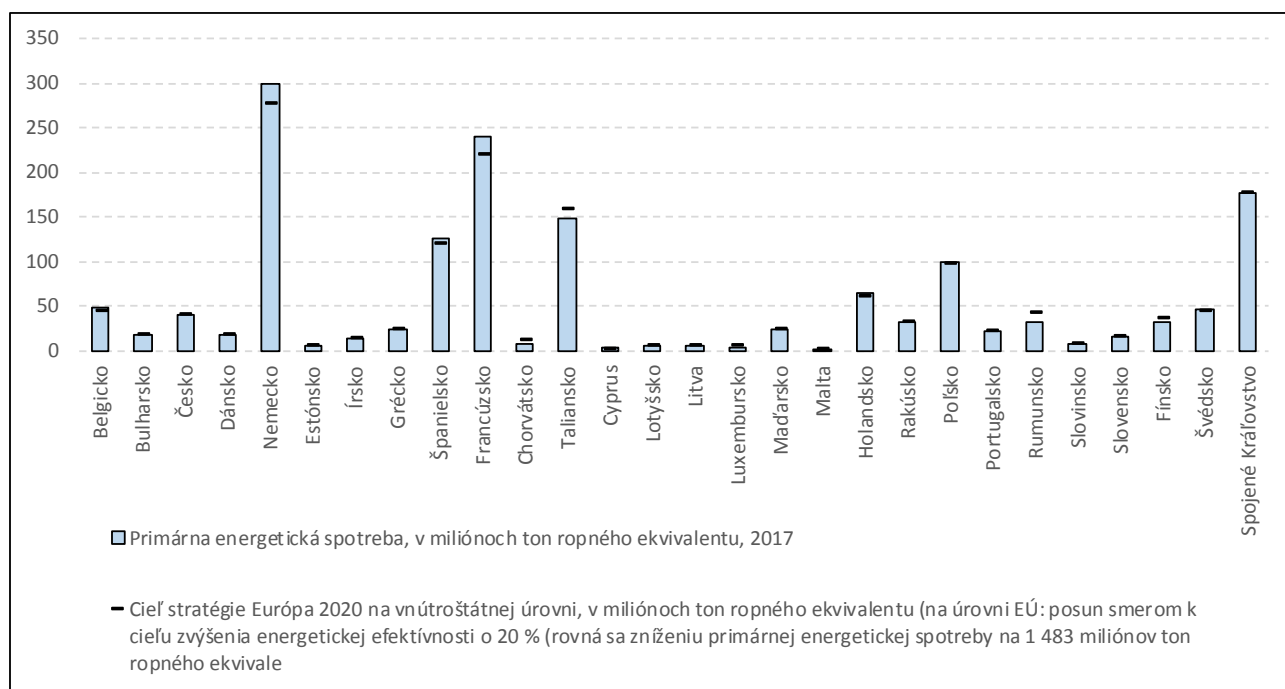
Obrázok č. 3: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – emisie skleníkových plynov

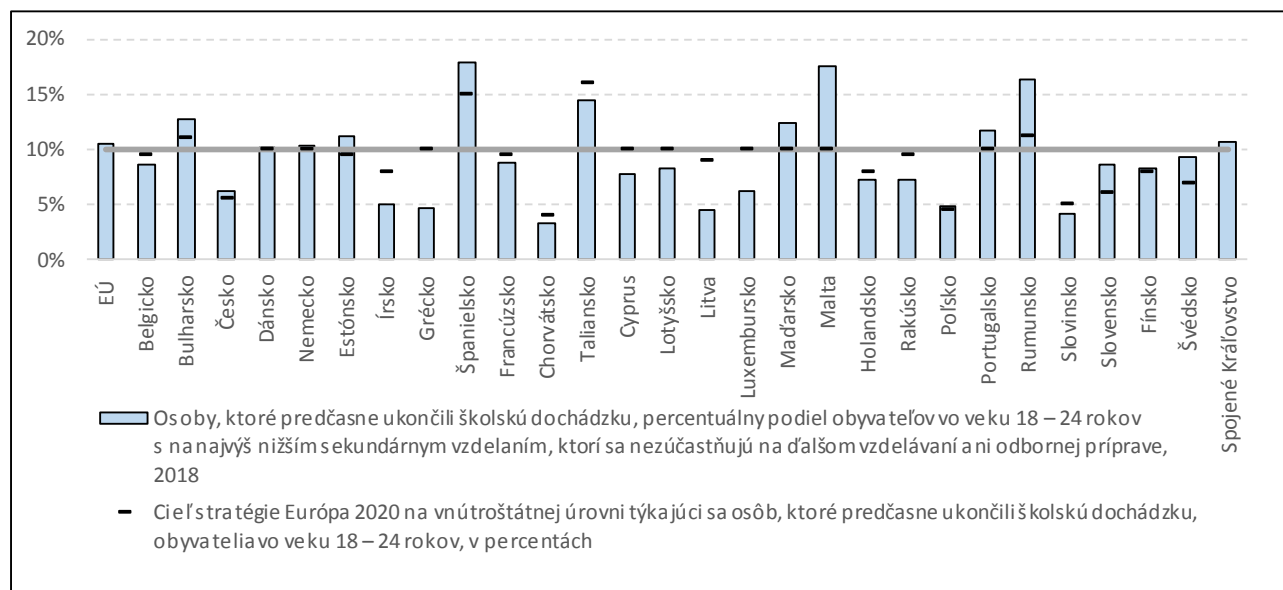
Obrázok č. 4: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – energia z obnoviteľných zdrojov

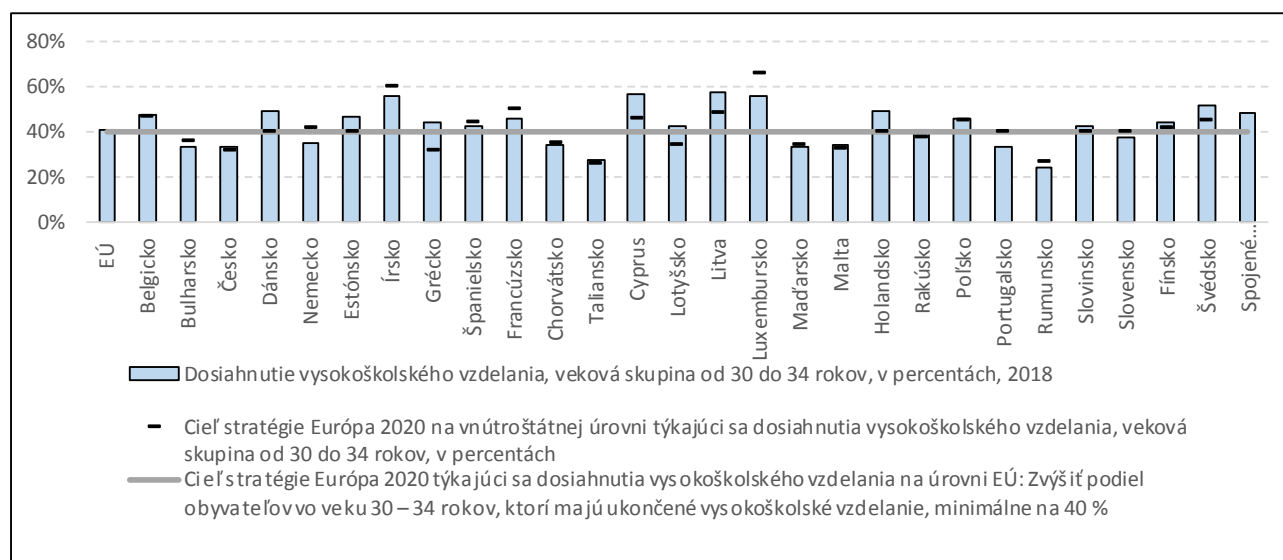
Obrázok č. 5: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – energetická efektívnosť

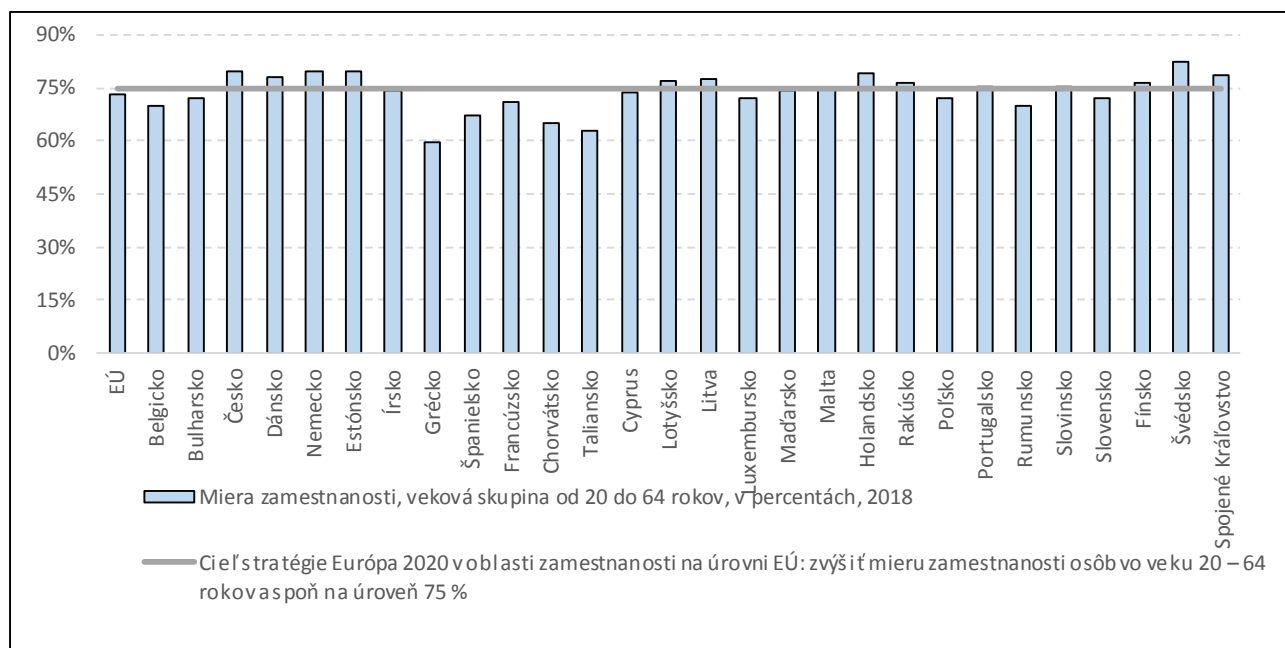
Obrázok č. 6: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – znižovanie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky

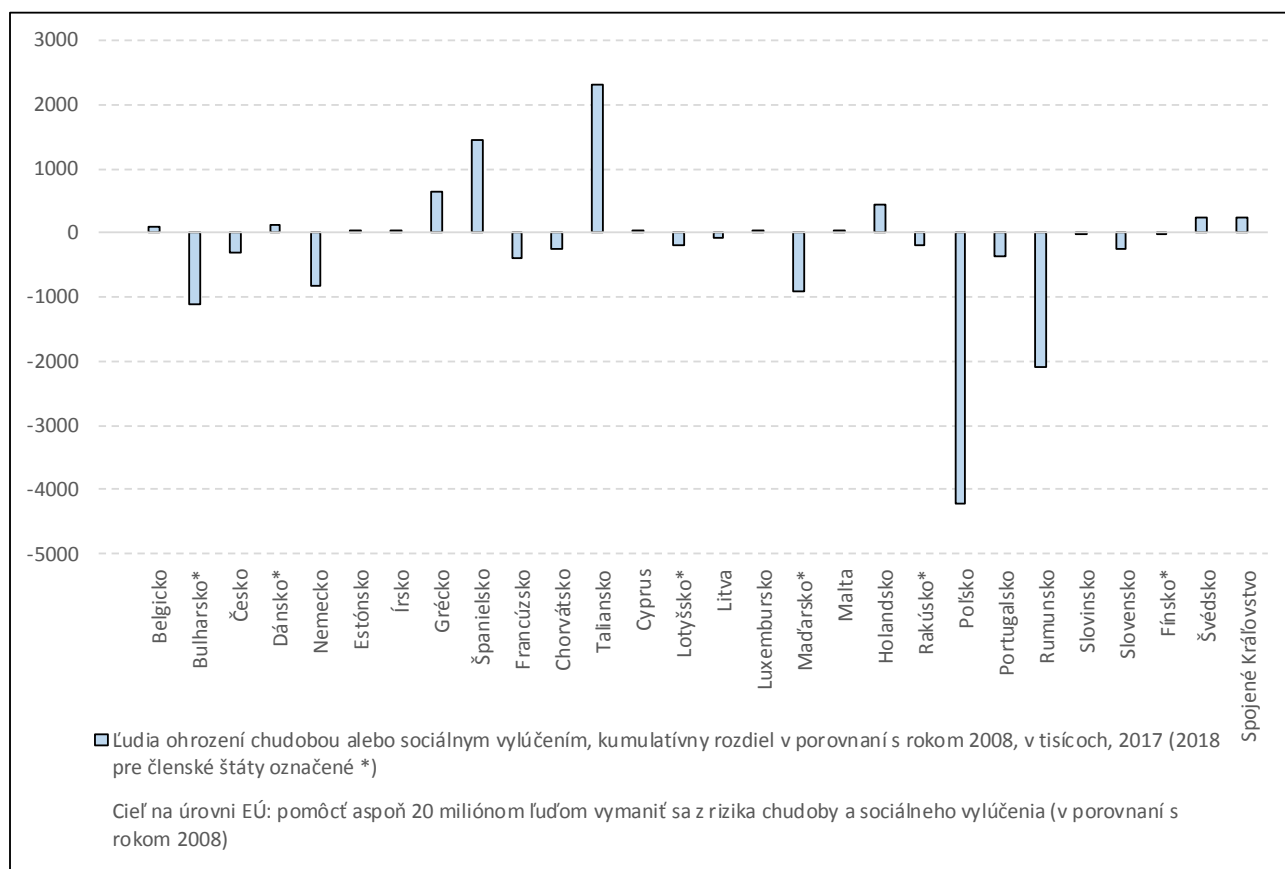
Obrázok č. 7: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – dosiahnutie vysokoškolského vzdelania

Obrázok č. 8: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – miera zamestnanosti

Obrázok č. 9: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – chudoba a sociálne vylúčenie

Obrázok č. 10: Pokrok dosiahnutý pri plnení cieľa stratégie EURÓPA 2020 – hrubé domáce výdavky na výskum a vývoj

